

Lekcija 2 – Uvod u C programiranje

Pregled

- 2.1 Uvod
- 2.2 Prvi C program: štampanje linije teksta
- 2.3 Drugi C program: sabiranje 2 cijela broja
- 2.4 Memorijski koncepti
- 2.5 Aritmetika u C-u
- 2.6 Jednakost i relacioni operatori
- 2.7 Ključne riječi

Ciljevi lekcije

- U ovoj lekciji:
 - Napisaćete jednostavne programe u C-u.
 - Koristićete jednostavne ulazno-izlazne naredbe.
 - Upoznaćete osnovne tipove podataka.
 - Shvatićete memorijske koncepte.
 - Koristićete aritmetičke operatore.
 - Shvatićete prioritet aritmetičkih operatora.
 - Napisaćete jednostavne naredbe odlučivanja.

2.1 Uvod

- Programski jezik C
 - Struktuiran i disciplinovan pristup kreiranju programa
- Strukturno programiranje
 - Uvodi se u sledećim lekcijama
 - Koristi se kroz čitavo Programiranje I i Programiranje II

2.2 Prvi C Program: Štampanje linije teksta

```
1  /* A first program in C */
3  #include <stdio.h>
4
5  /* function main begins program execution */
6  int main()
7  {
8      printf( "Welcome to C!\n" );
9
10     return 0; /* indicate that program ended successfully */
11
12 }
```

Welcome to C!

Komentari

- Tekst između /* i */ se ignorše
- Koristi se za opis programa, algoritma, itd.
- `#include <stdio.h>`
 - Pretprocesorska direktiva
 - Kompjuter treba da učitaj sadržaj određene datoteke
 - `<stdio.h>` dopušta standardne input/output operacije

2.2 Prvi C Program: Štampanje linije teksta

- `int main()`
 - C program sadrži jednu ili više funkcija, a tačno jedna od njih mora biti `main`
 - Zagrade označavaju funkciju
 - `int` znači da `main` “vraća” cio broj
 - Vitičaste zagrade `{ i }` označavaju blok
 - Tijela svih funkcija moraju biti unutar `{ i }`.

2.2 Prvi C Program: Štampanje linije teksta

- `printf("Welcome to C!\n");`
 - Instrukcija kompjuteru da izvede akciju
 - Štampa string (niz karaktera) unutar navodnika (" ")
 - Cijela linija je naredba (ne obavezno)
 - Sve naredbe moraju završiti sa tačka-zarezom (;)
 - Escape karakter (\)
 - Označava da printf treba da uradi “neuobičajeno”
 - `\n` je newline karakter (prelazak u novi red)

2.2 Prvi C Program: Štampanje linije teksta

Escape sekvenca	Opis
\n	Newline. Pozicionira kursor na pocetak sledece linije.
\t	Horizontalni tab. Pomjera kursor na sledeci tab stop.
\a	Alert. Sistemska zvonca.
\\	Backslash. Umece backslash karakter u string.
\"	Double quote. Umece double quote karakter (navodnike) u string.

2.2 Prvi C Program: Štampanje linije teksta

- `return 0;`
 - Jedan način izlaska iz funkcije
 - `return 0`, u ovom slučaju, znači da je program upsješno završio rad
- Desna zagrada `}`
 - Označava da je `main` došao do kraja
- Linker
 - Kada se funkcija pozove, linker je locira u biblioteci
 - Umeće je u objektni kod
 - Ako ime funkcije nije ispravno, linker prijavljuje grešku, jer nije u mogućnosti da nađe funkciju u biblioteci

fig02_03.c

```
1  /* Fig. 2.3: fig02_03.c
2      Printing on one line with two printf statements */
3  #include <stdio.h>
4
5  /* function main begins program execution */
6  int main()
7  {
8      printf( "Welcome " );
9      printf( "to C!\n" );
10
11     return 0; /* indicate that program ended successfully */
12
13 } /* end function main */
```

Welcome to C!

Program Output

fig02_04.c

```
1  /* Fig. 2.4: fig02_04.c
2      Printing multiple lines with a single printf */
3  #include <stdio.h>
4
5  /* function main begins program execution */
6  int main()
7  {
8      printf( "Welcome\nto\nC!\n" );
9
10     return 0; /* indicate that program ended successfully */
11
12 } /* end function main */
```

```
Welcome
to
C!
```

Program Output

2.2 Drugi C Program: Sabiranje 2 cijela broja

- Napisati program koji učitava 2 cijela broja i štampa njihov zbir

fig02_05.c

```
1  /* Fig. 2.5: fig02_05.c
2      Addition program */
3  #include <stdio.h>
4
5  /* function main begins program execution */
6  int main()
7  {
8      int integer1; /* first number to be input by user */
9      int integer2; /* second number to be input by user */
10     int sum;      /* variable in which sum will be stored */
11
12     printf( "Enter first integer\n" ); /* prompt */
13     scanf( "%d", &integer1 );          /* read an integer */
14
15     printf( "Enter second integer\n" ); /* prompt */
16     scanf( "%d", &integer2 );          /* read an integer */
17
18     sum = integer1 + integer2;          /* assign total to sum */
19
20     printf( "Sum is %d\n", sum );       /* print sum */
21
22     return 0; /* indicate that program ended successfully */
23
24 } /* end function main */
```

[Outline](#)**Program Output**

```
Enter first integer
45
Enter second integer
72
Sum is 117
```

2.2 Drugi C Program: Sabiranje 2 cijela broja

- Kao i u prvom zadatku:
 - Komentari, `#include <stdio.h>` i `main`
- `int integer1, integer2, sum;`
 - Definicija promjenljivih (varijabli)
 - Promjenljiva: memorijska lokacija koja može čuvati vrijednost
 - `int` znači da promjenljiva može imati cjelobrojne vrijednosti kao što su (-1, 3, 0, 47)
 - Imena promjenljivih (identifikatori)
 - `integer1, integer2, sum`
 - Identifikatori: niz slova, cifara (ne može biti na početku) i underscores(`_`)
 - Case sensitive (važna su mala i velika slova)
 - Definicije se pojavljuju prije naredbi
 - Ako naredba referencira nedeklarisanu promjenljivu, dolazi do sintaksne greške (compiler error)

2.2 Drugi C Program: Sabiranje 2 cijela broja

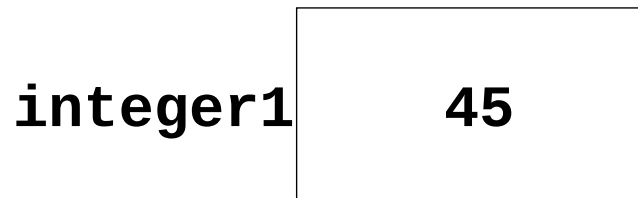
- `scanf("%d", &integer1);`
 - Preuzimanje vrijednosti od korisnika
 - `scanf` koristi standardni ulaz (najčešće tastatura)
 - U našem slučaju, `scanf` ima 2 argumenta
 - `%d` – označava da bi podataka trebao biti dekadni cio broj
 - `&integer1` – memorijska lokacija za čuvanje vrijednosti
 - `&` malo zbunjuje – za sada, zapamtite da morate dopisati simbol `&` ispred imena promjenljive u `scanf`
 - Pri izvršavanju programa, korisnik reaguje na `scanf` unošenjem (tipkanjem) broja na tastaturi i pritiskom na *enter* (return) taster

2.2 Drugi C Program: Sabiranje 2 cijela broja

- `=` (operator dodjele, assignment operator)
 - Dodjeljuje vrijednost promjenljivoj
 - Binarni operator (ima 2 operanda)
 - `sum = variable1 + variable2;`
sum dobija vrijednost `variable1 + variable2`;
 - Promjenljiva koja dobija vrijednost je sa lijeve strane
- `printf("Sum is %d\n", sum);`
 - Slično kao kod `scanf`
 - `%d` znači da će biti štampan dekadni cio broj
 - `sum` specificira koj će se vrijednost štampati
 - Unutar `printf` mogu se vršiti izračunavanja
 - `printf("Sum is %d\n", integer1 + integer2);`

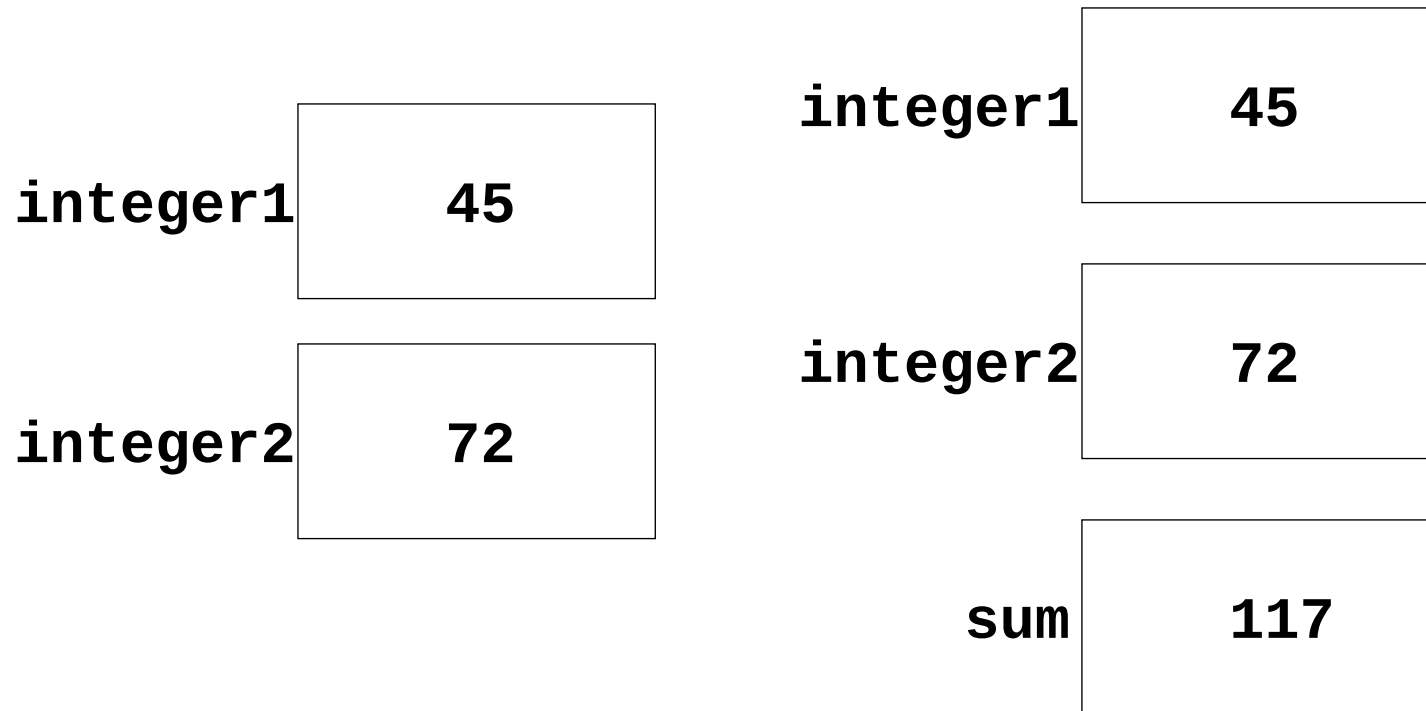
2.4 Memorijski koncepti

- Promjenljive
 - Imena promjenljivih odgovaraju lokacijama u operativnoj memoriji
 - Svaka promjenljiva ima ime, tip, veličinu i vrijednost
 - Kada se dodijeli vrijednost promjenljivoj (pomoću `scanf`, na primjer), nova vrijednost zamjenjuje (i uništava) prethodnu vrijednost
 - Čitanjem promjenljive njena vrijednost se ne mijenja
- Vizuelna reprezentacija

2.4 Memorijski koncepti

- Vizuelna reprezentacija

2.5 Aritmetika

- Aritmetička izračunavanja
 - sabiranje (+), oduzimanje (-), množenje (*), dijeljenje (/)
 - Cjelobrojno dijeljenje otkida razlomljeni dio
 - $7 / 5$ daje rezultat 1
 - Operator ostatka (modula) (%) vraća ostatak
 - $7 \% 5$ daje rezultat 2
- Prioritet operatora
 - Za aritmetičke operatore – uobičajeni prioriteti
 - Koristite zagrade kada je potrebno
 - Primjer: Prosjek vrijednosti a, b i c
 - Netačno: $a + b + c / 3$
 - Tačno: $(a + b + c) / 3$

2.5 Aritmetika

- Aritmetički operatori:

C operacije	Aritmetički operator	Algebarski izraz	C izraz
Sabiranje	+	$f + 7$	$f + 7$
Oduzimanje	-	$p - c$	$p - c$
Množenje	*	bm	$b * m$
Dijeljenje	/	x / y	x / y
Moduo	%	$r \bmod s$	$r \% s$

- Pravila prioriteta:

Operatori(s)	Operacije	Prioritet
()	Zagrade	Prvo se izračunava. Ako su ugnježene, prvo se izračunava unutrašnji par. Ako su na istom nivou, izračunavaju se slijeva udesno
*, /, ili %	Množenje, Dijeljenje, Moduos	Izračunavaju se drugi. Ako ih je više, slijeva udesno
+ ili -	Sabiranje, Oduzimanje	Poslednji se izračunavaju. Ako ih je više, slijeva udesnot.

2.6 Jednakost i relacioni operatori

Step 1. $y = 2 * 5 * 5 + 3 * 5 + 7;$ (Leftmost multiplication)
 $2 * 5$ is 10

Step 2. $y = 10 * 5 + 3 * 5 + 7;$ (Leftmost multiplication)
 $10 * 5$ is 50

Step 3. $y = 50 + 3 * 5 + 7;$ (Multiplication before addition)
 $3 * 5$ is 15

Step 4. $y = 50 + 15 + 7;$ (Leftmost addition)
 $50 + 15$ is 65

Step 5. $y = 65 + 7;$ (Last addition)
 $65 + 7$ is 72

Step 6. $y = 72;$ (Last operation—place 72 in y)

2.6 Jednakost i relacioni operatori

- Izvršne naredbe (executable statements)
 - Izvode akcije (izračunavanja, ulaz ili izlaz)
 - Izvode odluke (decisions)
 - Na primjer, štampati "polozio" ili "pao" u zavisnosti od ocjene na testu.
- `if` kontrolna naredba (control statement)
 - U ovoj lekciji, samo prosti `if`
 - Ako je uslov tačan (`true`), izvršava se tijelo `if` naredbe
 - `0` je `false`, nenulta vrijednost je `true`
 - Kontrola uvijek nastavlja poslije `if` naredbe
- Ključne riječi
 - Specijalne riječi rezervisane za C
 - Ne mogu biti imena promjenljivih ili funkcija

2.6 Jednakost i relacioni operatori

Algebarski operatori	C operatori	Primjer C uslova	Znacenje
<i>Equality Operators</i>			
=	==	$x == y$	x jednak y
\neq	!=	$x != y$	x nije jednak y
<i>Relational Operators</i>			
>	>	$x > y$	x je veci od y
<	<	$x < y$	x je manji od y
>=	>=	$x >= y$	x je veci ili jednak od y
<=	<=	$x <= y$	x je manji ili jednak od y

**fig02_13.c (Part 1
of 2)**

```
1  /* Fig. 2.13: fig02_13.c
2     Using if statements, relational
3     operators, and equality operators */
4  #include <stdio.h>
5
6  /* function main begins program execution */
7  int main()
8  {
9     int num1, /* first number to be read from user */
10    int num2; /* second number to be read from user */
11
12    printf( "Enter two integers, and I will tell you\n" );
13    printf( "the relationships they satisfy: " );
14
15    scanf( "%d%d", &num1, &num2 ); /* read two integers */
16
17    if ( num1 == num2 ) {
18        printf( "%d is equal to %d\n", num1, num2 );
19    } /* end if */
20
21    if ( num1 != num2 ) {
22        printf( "%d is not equal to %d\n", num1, num2 );
23    } /* end if */
24
```


fig02_13.c (Part 2 of 2)

```
25  if ( num1 < num2 ) {
26      printf( "%d is less than %d\n", num1, num2 );
27  } /* end if */
28
29  if ( num1 > num2 ) {
30      printf( "%d is greater than %d\n", num1, num2 );
31  } /* end if */
32
33  if ( num1 <= num2 ) {
34      printf( "%d is less than or equal to %d\n", num1, num2 );
35  } /* end if */
36
37  if ( num1 >= num2 ) {
38      printf( "%d is greater than or equal to %d\n", num1, num2 );
39  } /* end if */
40
41  return 0; /* indicate that program ended successfully */
42
43 } /* end function main */
```

```
Enter two integers, and I will tell you
the relationships they satisfy: 3 7
3 is not equal to 7
3 is less than 7
3 is less than or equal to 7
```

Program Output

**Program Output
(continued)**

```
Enter two integers, and I will tell you
the relationships they satisfy: 22 12
22 is not equal to 12
22 is greater than 12
22 is greater than or equal to 12
```

```
Enter two integers, and I will tell you
the relationships they satisfy: 7 7
7 is equal to 7
7 is less than or equal to 7
7 is greater than or equal to 7
```

2.6 Jednakost i relacioni operatori

Operators				Associativity
*	/	%		left to right
+	-			left to right
<	<=	>	>=	left to right
==	!=			left to right
=				right to left
Fig. 2.14 Prioritet i asocijativnost operatora.				

2.7 Ključne riječi

Keywords			
auto	double	int	struct
break	else	long	switch
case	enum	register	typedef
char	extern	return	union
const	float	short	unsigned
continue	for	signed	void
default	goto	sizeof	volatile
do	if	static	while
Fig. 2.15 C's reserved keywords.			